

שמעון בן גמליאל.

דתנן בבבא מציעא: המפקיד פירות אצל חבירו, אפילו הן אבודין שהולכים ונרקבים, הרי זה לא יגע בהן למכרם [לפי שרוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבין של חבירו. כלומר שאדם מעדיף פירות שלו אפילו הם מועטים, מפירות של חבירו אפילו הם מרובים, גמרא שם].

רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנפקד מוכרן בפני בית דין, מפני השבת אבידה, שהוא מציל את פירות חבירו מהפסד.

וגם כאן בחמץ, לפי חכמים, היה אסור ליוחנן למכור את החמץ שהופקד אצלו בלי רשות הבעלים, למרות ההפסד שבדבר. (352) ורק לפי רבי שמעון בן גמליאל היה מותר לו למכור. נמצא שרבי הורה כדעת רבי שמעון בן גמליאל.

אמר ליה אבבי לרב יוסף: אין הדבר תלוי כלל במחלוקת, שהרי וכי לאו איתמר עלה על משנה זו: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: לא שנו חכמים שלא יגע הנפקד בפירות, אלא כשהן נחסרין רק

בכדי חסרונון בשיעור הרגיל להתחסר [כפי יג-ב שקצוב שם "לחטין ולאורז — תשעה חצאי

וליפסל, הרי הם פורטיין אותם בסלעים של כסף לאנשים אחרים. אבל, ואין הם פורטיין אותם לעצמם.

וכן גבאי תמחוי [אוכל שאוספים מבני העיר עבור עניים] שאין להם עניים לחלק להם את האוכל, מוכרין אותו לאחרים, ואין מוכרין אותו לעצמן.

משום שנאמר [במדבר לב כב] "והייתם נקיים מזה ומישראל", שלא יחשדו בהם שהם פורטיין וקונים לעצמם בזול.

כך גם בפקדון, אין לנפקד לקנות את הפקדון לעצמו, מאותו הטעם.

אמר ליה רב אדא בר מתנה לרב יוסף: בפירוש אמרת לן, שרבי אמר ליוחנן "צא ומוכרן לנכרים", והיינו כרבי יהודה, ולא כמו שדחית עתה שהוא אמר לו למוכרן אף לישראל וכרבי מאיר.

[רב יוסף חלה ושכח את תלמודו, וכשהיה טועה ומשנה את דבריו, היו תלמידיו מזכירים לו: כך לימדתנו בראשונה].

אמר רב יוסף: כמאן אזלא הא שמעתא דרבי, שהורה ליוחנן למכור את הפקדון כדי שלא ילך לאיבוד ויפסיד המפקיד? כרבי

סובר בזה כדעת הראשונים לעיל בהערה שחמץ של ישראל שנמצא מחוץ לרשותו אינו עובר עליו. ואף שמדרבנן על כל פנים צריך לבער אף שאינו ברשותו, כאן יש תלות שמא המפקיד מכר את החמץ לגוי, ולכן לא חייבוהו רבנן לבערו.

גם הפרי חדש [תמג ב] הוכיח מכאן נגד הטור והשולחן ערוך שפסקו [שם] שישראל

352. כתב מהר"ם חלאוה, שרב יוסף סבר שיוחנן לא קיבל עליו אחריות על החמץ, ולכן היה מותר לו להשהות את החמץ בביתו. שאם קיבל עליו אחריות, הרי עובר עליו בבל יראה ובל ימצא. והוסיף שאף המפקיד אינו עובר עליו משום שאינו ברשותו [שאילו היה עובר המפקיד, היה הנפקד חייב לבער את החמץ כדי להציל את המפקיד מאיסור. ומהר"ם חלאוה

קבין לכור"ן].⁽³⁵³⁾ אבל אם הם נחסרין יותר מכדי חסרונן, אפילו חכמים מודים שמוכרן בבית דין.

ובל שכן הכא, בחמץ בערב פסח, שודאי מותר לו למוכרם אף לחכמים, דהא פסדי לגמרי, שאם לא ימכרם יאסרו בהנאה.⁽³⁵⁴⁾

שנינו במשנה: ועוד אמר רבי יהודה, שתי

חלות של תודה פסולות מונחות על גב האיציטבא.

תני תנא קמיה דרב יהודה, האמורא שהיה רגיל לשנות את המשניות לפני רב יהודה, שנה בלשון הזה, "מונחות על גב האיציטבא". כלומר, שהניחום על הספסל ממש.

שהיה בידו חמץ של חבירו ולא מכרו עד שעה ששית, חייב לבערו, אפילו לא קיבל עליו אחריות. שהרי כאן משמע שלפי רבנן היה יכול הנפקד להשאירו בביתו.

והאור חדש דחה ראייתו משום שאין כונת הגמרא שלפי רבנן ישאיר את החמץ בביתו אלא רק שאסור לו למוכרו, וכשיגיע זמן איסורו ישרפנו.

ועוד כתב, שלדברי הפרי חדש קשה, מה מתרץ אביי שאפילו לרבנן צריך למוכרו משום שהוא נפסד לגמרי, הרי כיון שמותר להשהותו אין כאן שום הפסד שהרי הבעלים יוכלו לאוכלו אחר פסח, שהרי כל האיסור של חמץ שעבר עליו הפסח הוא רק משום קנס הואיל ועבר עליו בכל יראה ובל ימצא, וכאן לא עבר עליו כלל? ולעצם דברי השולחן ערוך, הרי שהמגן אברהם והב"ח כתבו הטעם שהנפקד צריך לבערו כדי שלא יעבור עליו המפקיד בכל יראה ובל ימצא, שכל ישראל ערבים זה לזה. [והשולחן ערוך לשיטתו בסוף סימן תמ שאף על החמץ שאינו ברשותו עובר עליו הישראל. פרי חדש שם].

אך הגר"א בביאורו שם כתב שהחיוב הוא מצד הנפקד עצמו. כי מן התורה יש חיוב על ישראל לבער כל חמץ שברשותו אף שאינו שלו כיון שהוא שייך לישראל. ומה שאמרו "שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים" היינו דוקא חמץ של גוי, ולא של ישראל. וכן דעת

הרבה אחרונים. ובשער הציון שם [כ] כתב שמצא כן להדיא בבה"ג וברי"ץ גיאנות. גם רבינו דוד לעיל [ד א] בסוגיא דשוכר ומשכיר כתב על המעשה של יוחנן חקוקאה, שהנפקד חייב מצד עצמו לבער חמץ של ישראל אחר שברשותו אף על פי שלא קיבל עליו אחריות. אלא שאין זה מן התורה, אלא רק מדרבנן "שאיין חכמים מניחין חמצו של ישראל שלא יתבער".

353. כך מפרש רש"י. והקשו התוספות: אם כן מאי טעמא דרבי שמעון בן גמליאל שמוכרן בבית דין. והרי זה הדרך של הפירות להתחסר מעט, ועל מנת כן הפקידן אצלו?

ותירצו, שמדובר שהתחסרו בחדש אחד יותר מהרגילות, אך עדיין לא התחסרו יותר משיעור החסרון של שנה שלימה, ולכן הוא נחשב עדיין "בכדי חסרון" שלפי רבנן אין למוכרן עדיין. אבל אם החסרון הגיע ליותר מהחסרון של שנה שלימה [שהוא השיעור הקצוב של תשעה חצאי קבין לכור, בחטין ואורז] זה נחשב ליותר מכדי חסרון שגם רבנן יודו שמוכרן בבית דין. תוס' ד"ה בכדי.

354. בגמרא בבא מציעא [לח א] מבואר שכאשר מוכרן ביותר מכדי חסרון, צריך למכור דוקא לכהנים, מפני שיש לחשוש שמא עשה בעל הבית את הפירות האלו תרומה על מקום אחר.

והוינן בה: אמאי נעשו פסולות? (356)

ומשנינן: אמר רבי חנינא: משום שיום לפני ערב פסח, היו מביאים הרבה קרבנות תודה לבית המקדש, מן הטעם שיבואר בסמוך. ומתוך שהיו חלות התודה מרובות באותו יום, לא הספיקו לאוכלם בזמן, והיו נפסלות בלינה בבוקרו של ערב פסח. שהרי זמן אכילת תודה ולחמה היא יום ולילה, דהיינו, ביום ההקרבה ובלילה שאחריו בלבד.

והטעם שהביאו הרבה תודות ביום שלשה עשר בניסן, הוא כדתניא: אין מביאין קרבן תודה כחג המצות, מפני לחמי החמץ שבת. שהיו מביאים עם התודה ארבעים לחמים. שלשים מהם מצה, ועשרה חמץ.

והוינן בה: מה משמיעה לנו הברייתא, והלא פשיטא שאי אפשר להביא חמץ בפסח? (357)

ומשנינן: אמר רב אדא בר אבהו: הכא בי"ד בניסן עסקינן, כשעדיין אפשר לאכול

אמר ליה רב יהודה: וכי להצניען הוא צריך? והלא הן נתונות שם כדי שכל העם יראו אותן, ומעל גב האיציטבא אין הן נראות?

אלא תני בלשון המשנה "על גב האיציטבא", שמעל האיציטבא היה בנוי גג למחסה מפני הגשמים, ושם הניחו את החלות, ומשם הן נראות היטב.

אמר רחבא אמר רבי יהודה: (355) הר הבית — סטיו [איציטבא] כפול היה. שתי שורות איציטבאות היו מקיפות את הר הבית סביב, זו לפנים מזו.

תניא נמי הכי: הר הבית סטיו כפול היה.

רבי יהודה אומר: "איסטונית" היתה נקראת אותה איציטבא כפולה. כלומר, סטיו לפנים מסטיו.

שנינו במשנה: שתי חלות של תודה פסולות.

357. ואפילו לדעת רב אחא בר יעקב לקמן [כט א] שלומד גזירה שוה "שאור" באכילה מ"שאור" דראיה, שכמו לגבי הראיה של שאור אמרינן שרק שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים, ושל גבוה, כך גם לגבי האכילה של שאור, רק שלך אי אתה אוכל אבל אתה אוכל של אחרים ושל גבוה. ואם כן, היה מותר לאכול את חלות החמץ של התודה בפסח. אף על פי כן אי אפשר להביא את קרבן התודה בפסח, משום שנאמר "לא תשחט על חמץ דם זבחי", ובכלל "זבחי" כל הקרבנות, שאסור לשחטם ביחד עם החמץ.

ועוד, שהרי רב אחא בר יעקב עצמו חזר בו שם. מהר"ם חלאוה.

ולפי זה אומר מהר"ם חלאוה שצריך לומר שהחמץ הזה שמכרוהו לגויים היה קמח, שאז אין לחשוש שמא בעל הבית עשאו תרומה, שהרי הדרך להפריש תרומה מהחטה. וגם אין לומר שהיה לחם, כי אז היינו צריכים לחשוש שמא עשאו חלה על מקום אחר.

355. רבי יהודה זה הוא אמורא ולא תנא. ולפי שהיה רבו המובהק של רחבא לכן הוא קורא לו "רבי" ולא "רב". תוס' ד"ה אמר.

356. כלומר, איך אירע שנפסלו, שהרי הכהנים זריזים ולא אירע פסול בקרבנות. רבינו דוד.

בפסח עצמו. ומתוך שהן מרובות חלות התודה, לכן לא הספיקו לאוכלן, והיו נפסלות בלינה.

ורק משום שנפסלו החלות הניחו על גב האיציטבא. אבל אילו היו כשירות, לא היו מניחים אותן שם, שהרי הוא פוסלן בידיים על ידי שהן מונחות שם עד זמן הביעור ויוצאות לשריפה.

משום רבי ינאי אמרו: שתי החלות של תודה כשירות היו, שאפילו לא היה בהן פסול גדול כפסול לינה, שכבר הן עומדות לשריפה, אלא שאירע בהם דבר שמונעם מלאוכלם וסופם לישרף, בכל זאת היו

חמץ. (358) ואף על פי כן אומרת הברייתא שאין מביאין בו קרבן תודה, כי קסבר האי תנא: אין מביאין קרשים לבית הפסול. אין מביאין קרבן ביום שכזה, שאי אפשר לאכול את הקרבן עד סוף הזמן שקבעה לו התורה. כי על ידי כך הוא עלול להגיע לידי נותר. ולכן, אין מביאין קרבן תודה ביום י"ד בניסן, שהרי לא תהיה אפשרות לאכול את לחם החמץ שבה (359) במשך כל היום, אלא רק עד שש שעות. (360)

ומאחר שאי אפשר להביא את התודה ב"ד, כולי עלמא, הרי כל עולי הרגל שהיו חייבים בקרבן תודה, בשלשה עשר מיתתי לחו, שהרי לא יוכלו להביאה למחר, וכל שכן

אף בשעה חמישית אסור לאכול חמץ. ואפילו אם נאמר שלחמי תודה דינם כתרומה שלפי רבן גמליאל אוכלים תרומה בשעה חמישית, מכל מקום בשעה ששית ודאי אסור. ואין לומר שכונת רש"י עד שש ולא עד בכלל, שזה היה שייך רק אם היה הלשון "עד שעה ששית" אבל לשון "עד שש שעות" אין לפרש כך? וראה שם מה שתיירך.

עוד כתב שלפי רבי שמעון שחמץ בערב פסח אינו אסור בלאו [לקמן כח ב] ורק עשה דתשבתו יש עליו, מותר לאכול חמץ של לחמי תודה עד הלילה. שהרי כל איסור האכילה בערב פסח אינו אלא מצד תשבתו [כמבואר שם בתוס' ד"ה רבי שמעון שתשבתו משמע שישבתו שלא כדרך הנאה], והרי לחמי תודה הם ממון גבוה ואין עליהם מצות ביעור. ואפילו לפי רבי יוסי הגלילי שקדשים קלים ממון בעלים הם, הרי הוא מודה שלאחר שחיטה אינו ממון בעלים אלא שבין הכהנים בחלקם ובין הבעלים, משולחן גבוה קא זכו.

358. ומה שנקטה הברייתא "אין מביאין תודה בחג המצות" היינו שאין מביאין תודה באופן שזמן אכילתה יחול בחג המצות, שהרי תודה נאכלת ליום ולילה, נמצא שאם יביא ב"ד ימשך זמן האכילה עד חג המצות. מהר"ם חלאוה. והרש"ש כתב שמזה שהברייתא קוראת לערב פסח חג, ראייה לדרכי משה ביורה דעה [שצטט ג ד] שאין אבילות נוהגת בערב פסח. ואף שהוא כתב כן רק מזמן שחיטת הפסח, אפשר שברייתא זו סוברת כבן בתירא לקמן [קח א] שמהבקר זמן שחיטת הפסח הוא.

359. לכאורה גם את לחמי התודה של מצה אי אפשר לאכול בערב פסח כמבואר בירושלמי שהאוכל מצה בערב פסח כאילו בועל ארוסתו בבית חמיו. אלא שאפשר לאכלם בלילה, שעדיין הוא זמן אכילת תודה. או שדוקא אכילה של רשות אסורה, אבל אכילת מצה של מצוה, כגון לחמי תודה, מותרת בערב פסח. ראש יוסף.

360. כך כתב רש"י. ותמה עליו הצל"ח שהרי

מניחים אותן כבר עתה על גב שלהן.

האיצטבא. (361)

ושוב מקשינן: ונייתי עליהן זבח תודה אחר, ונשחוט אותו, כדי שיתיר את החלות הללו לאכילה?

ומשנינן: הכא במאי עסקינן: דאמר הבעלים בשעת ההקדש "זו תודה וזו לחמה", ובאופן כזה אין יכול להביא תודה אחרת.

ובדרבה, דאמר רבה: אם אמר "זו תודה וזו לחמה", הרי אם אבד הלחם, מביא לחם אחר תחתיו ומצרפו לתודה זו. אבל אם אבדה התודה, אין מביא תודה אחרת לצרפה ללחם הזה, אלא פודה את הלחם [שהרי עדיין לא נשחט הזבח ואין עליו אלא קדושת דמים] והוא יוצא לחולין [ובדמי הפדיון יקנה תודה אחרת, או לחם עבור תודה אחרת]. (363)

ומפרש רבה: מאי טעמא יש חילוק בין אבד הלחם לאבדה התודה?

משום שהלחם בגלל התודה הוא בא ונטפל אליו. וכיון שהבעלים אמרו "זו תודה וזו

ומפרש רבי ינאי: ואלא אמאי קרי להו "פסולות", כלומר מה אירע בהן שלכן אי אפשר לאוכלן עוד?

שלא נשחט עליהן הזבח, וכל עוד שלא נשחט קרבן התודה ונזרק דמה על המזבח, אסור לאכול את החלות הבאות עמה. כי מיד כאשר הבעלים מקדישים בפה את החלות ואומרים "הרי אלו לתודתי", נתפסת בהן קדושת דמים, והן נאסרות באכילה. ועל ידי שחיטת הקרבן הן נקדשות בקדושת הגוף [לענין שלא ליפדות, ויפסלו מעתה בלינה]. ועדיין הן אסורות באכילה עד לאחר זריקת הדם של הקרבן, כמו בשר התודה עצמה, שניתר לאכילה רק לאחר זריקת הדם. כי הואיל והלחמים תלויין בה, הרי הן כמותה.

ותמהינן: אם כן, ונשחוט עליהם את הזבח ויאכלו החלות, ומדוע נגרום להם שישרפו? (362)

ומשנינן: הכא במאי עסקינן: שאבד הזבח

363. כך מפרש רש"י. התוספות חולקים עליו, כי מה ההבדל בין הלחם עצמו לבין דמיו, שאם הלחם עצמו אינו ראוי לתודה אחרת, גם דמיו אינם ראויים לקנות בהם לחם לתודה אחרת או תודה אחרת עצמה.

ואף על פי כן שואלת הגמרא לקמן שיפדו את הלחם. ולכאורה מה נרויח מזה? והרי הדמים ילכו לאיבוד. אלא שנרויח, שאם בכל זאת תימצא התודה, יוכל לקנות בדמים לחם ולצרפו לתודה הזו. או שהרויח הוא שיכול לפדות את הלחם על שוה פרוטה בלבד. שהדין הוא שהקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה,

361. רש"י. מהר"ם חלאוה מפרש שרבי ינאי לא ניחא ליה לאוקמי שכבר נעשה נותר שאם כן היה אסור להשהותם ולהניחם על גבי האיצטבא אלא היו צריכים לשורפם מיד כדי שלא יבאו לידי תקלה.

362. כלומר מדוע לא שחטום אתמול. שהרי היום אי אפשר לשחטם, שהרי אין מביאין תודה בי"ד. מהר"ם.

וראה להלן הערה שלפי רש"י סובר רבי ינאי שמביאים תודה בי"ד.

אך עדיין אין הן טעונות שריפה, אלא הן צריכות "עיבור צורה" וכינוי לפסול לינה, כלומר צריך לפסול את הקרבן על ידי שילינו ותעבור ממנו צורת השרן. כמו שאמרו: כל שפסולו בגופו ישרף מיד, וכל שפסולו בדם או בבעלים תעובר צורתו, ואחר כך יצא לבית השריפה. (365)

ובא רבי ינאי להשיענו, שאף על פי כן מותר לזלזל בהן ולהניחן על גב האיציטבא, (366) כיון שאין להן תקנה באכילה.

ומה שסובר רבי ינאי שעל ידי שחיטת הזבח בלבד נתקדש הלחם בקדושת הגוף שלא יוכל ליפדות עוד, כמאן הוא — כרבי.

דאמר רבי: שני דברים המתירין, כגון, שחיטה וזריקה, ששניהן יחד מתירין את הזבח ואת התלוי בו לאכילה, אף על פי כן, מעלין זה בלא זה. שדי באחד מהם כדי להעלותו לקדושת הגוף, למרות שהוא אינו

לחמה" נקבע הלחם לתודה זו, והרי הוא פסול לתודה אחרת. ולכן אי אפשר להביא תודה אחרת ולצרפה ללחם זה.

ואין התודה באה בגלל הלחם שהרי התודה היא העיקר. הלכך לא נקבעה התודה ללחם זה דוקא, ואם אבד הלחם יכול להביא לחם אחר במקומו, ולצרפו עם התודה הזו.

ועדיין מקשינן: וניפרקינהו נפדה את הלחם הזה, שהרי כאמור אין עליו אלא קדושת דמים. ונפקינהו [ונוציאו] להולין! וכיון שיש לו תקנה ללחם, למה נפסיד קדשים בידים?

ומשנינן: אלא, לעולם, שנשחט עליהן הזבח, (364) ונתקדשו החלות בקדושת הגוף, ושוב אין להם פדיון. אלא ונשפך הדם של הזבח, ונשאר הלחם לעולם באיסורו, שהרי אין לו זריקת הדם שיתירו באכילה.

שם דוחק, ואי אפשר שלא ישפך הדם של אחת מהן, ולכן הם לא נאכלו אתמול ונפסלו היום בלינה. תוס' ד"ה אלא.

365. רש"י. משמע שהתודה נשחטה היום. וסובר רש"י שדעת רבי ינאי שמביאים תודה בי"ד ומביאים קדשים לבית הפסול, ולא כתוס' בהערה הקודמת. תוספות הרא"ש.

366. רש"י. פירוש, בזה שנותנן על גב האיציטבא לסימן, נמצא שהוא משתמש בהן לדבר שאינו צורך הקדש, וזהו הזלזול. שאם בגלל השריפה, הרי ממה נפשך, אם הוא עובר עליהן בכל יראה משום שקדשים קלים ממון בעלים הם, גם בלי שיניחן על גב האיציטבא יצטרך לשורפם בשעה ששית בגלל איסור חמץ.

מחולל. וכאן שהדמים במילא הולכים לאיבוד מותר אפילו לכתחילה לעשות כן. תוס' ד"ה אין.

364. קשה, הרי הזבח נשחט אתמול, שהרי אין מביאין תודה בי"ד, ואם כן, כבר נפסל הלחם בלינה, ואיך אומר רבי ינאי שכשירות היו?

מבארים התוספות שעתה חזר בו רבי ינאי וגם הוא סובר שהלחם היה פסול בלינה. וכל מה שהוא מוסיף על רבי חנינא שהסיבה שהוא נפסל בלינה אינה משום שהיו שם הרבה תודות אתמול ולא הספיקו לאכלן, שזה דוחק, שהרי הם מותרין באכילה אפילו לזרים, ובודאי ימצאו מספיק אנשים שיאכלום כדי שלא להגיע לידי נותר. אלא הסיבה היא שנשפך הדם. [ובירושלמי מוסיף שמחמת ריבוי התודות היה

מתירו עד שיבא השני.

ומצינו שאומר רבי כן לגבי שתי הלחם הבאים עם שני כבשי העצרת, שאף הם תלויין בשני הכבשים, שעל ידי הכבשים מתקדש הלחם בקדושת הגוף:

דתניא, כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה של הכבשים בלבד, ולא על ידי התנופה מחיים של הכבשים ביחד עם הלחם.

כיצד?

שחטן לשני הכבשים הבאים עם הלחם, **לשמון**, וזרק **דמן לשמן**, קידש הלחם לגמרי, שירדה עליו קדושת הגוף ואינו נפדה עוד, והוא נותר באכילה.

אבל אם **שחטן** לשני הכבשים **שלא לשמן**, וזרק **דמן שלא לשמן**,⁽³⁶⁷⁾ לא קידש הלחם כלל, אלא הוא נשאר בקדושת דמים. כי היות והשחיטה היתה שלא כהוגן, אין היא מקדשת את הלחם.⁽³⁶⁸⁾

ואם **שחטן לשמן**, וזרק את **דמן שלא לשמן**, אזי **הלחם קדוש ואינו קדוש**, שהוא נתקדש בקדושת הגוף על ידי השחיטה [שהיתה

לשמה] לבדה, אך אינו נותר באכילה, כיון שלא היתה זריקת הדם לשמה, **דברי רבי**.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: לעולם אינו קדוש הלחם בקדושת הגוף עד שישחוט את הכבשים לשמן, ויזרוק את דמן לשמן!

הרי שלפי רבי אלעזר ברבי שמעון, אין הלחם מתקדש בקדושת הגוף אלא על ידי שני המתירים של הזבח, השחיטה והזריקה. ורק לרבי די במתיר אחד לקדשו בקדושת הגוף. ואם כן, אף דברי רבי ינאי לגבי לחמי תודה, תלויים במחלוקת זו, האם השחיטה בלבד מקדשת את לחמי התודה בקדושת הגוף, או לא.

ודחינן: **אפילו תימא רבי ינאי סובר כרבי אלעזר ברבי שמעון**, בעניננו הוא מודה שחלות התודה מתקדשות אף ללא הזריקה. כי **הכא במאי עסקינן, כגון, שנתקבל הדם של התודה בכוס, ורק לאחר מכן נשפך**.

ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר ליה כרבי שמעון אבוה, דאמר: כל העומד לזרוק כזרוק דמי!

ואף כאן, הואיל ועמד הדם לזרוק, אף שלא נזרק בסוף, כבר חלה על הלחם קדושת

שחטן.

368. ואף על פי שהכבשים עצמם כשרים ומותרים אף באכילה, שהרי קיימא לן: כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. מכל מקום אין על הכבשים שם של כבשי עצרת, שהרי אין הם עולים לשם חובה, אלא כסתם שלמי נדבה. ולכן אין הם יכולים לקדש את הלחם. רש"י.

ואם אינו עובר עליהן בכל יראה משום שהן הקדש [ואף מדרבנן מותר להשהותן משום שבדילי אינשי מיניה], גם עתה שהניחן שם לא יצטרך לשורפן עד למחר כשיהא להן עיבור צורה. **דבר שמואל**.

367. לאו דוקא, אלא אפילו היתה הזריקה לשמה כבר נפסל הקרבן בגלל השחיטה, ואינו מועיל מה שזרק אחר כך לשמה. תוס' ד"ה

הגוף, כאילו נזרק עליו הדם בפועל.⁽³⁶⁹⁾ אך לענין שיהא הלחם נותר באכילה, אין זה מועיל, עד שיזרק הדם בפועל. ולכן הניחו את הלחם הזה על גב האיציטבא, הואיל ואינו ראוי לאכילה, וגם אי אפשר לפדותו.

תנא: משום רבי אלעזר אמרו: שתי חלות התודה, כשירות היו.⁽³⁷⁰⁾

כל זמן ששתייהן מונחות, כל העם אוכלין חמץ.

ניטלה אחת מהן בתחילת חמש, היה זה סימן שמעתה תולין את החמץ, דהיינו, שלא אוכלין ולא שורפין אותו, כי הוא עדיין מותר בהנאה.

ניטלו שתייהן בתחילת שש, התחילו כולן שורפין את חמצם.

תניא: אבא שאול אומר: סימן אחר היה שם, שבערב פסח:

שתי פרות היו חורשות בהר המזשחה [הר א-ד] הזיתים].⁽³⁷¹⁾

מתרצים ההתוספות, שרבי אלעזר סובר כרבן גמליאל, שחמץ של תרומה היה נאכל כל חמש, ולחמי תודה דינם כתרומה. והיו נוטלים את החלה האחרונה לפני סוף חמש ואוכלים אותה מיד. תוס' ד"ה כשירות.

לכאורה, לפי רבי אלעזר ודאי שהיו מקריבים תודה ב"ד שהרי הוא אומר שלחמי תודה היו כשירות. אך הצ"ח כתב שאין זה מוכרח, שאפשר שרבי אלעזר מעמיד כשאבד הזבח ולא נשחט. ו"כשירות", היינו כשירות להפדות ולצאת לחולין. ואם תאמר, אם כן, למה הניחום שם עד זמן איסור האכילה כשכבר לא יוכלו ליפדות? יש לומר, שלא הניחו שם מלחמי התודה החמץ אלא מהמצה, שראויים ליפדות גם לאחר זמן האיסור.

והוסיף, שאף לפי התוספות הנ"ל, שהחלות היו חמץ, אפשר לפרש כן, שלא נשחט עליהן הזבח, ופדאון בסוף חמש, ואכלון. ואף שלאחר הפדייה הן כבר חולין, מכל מקום, היה מותר לאכלן, כיון שדמי הפדיון הולכים להקדש, לכן נתנו להן דין תרומה שיאכלו עד סוף חמש גם לאחר הפדיון, כדי שיהא ריוח להקדש.

371. התוספות מביאים את שאלת הירושלמי, איך חרשו בפרות בערב פסח, והרי ירושלים הוא

369. מקשים תוס': אם כן מדוע כאשר זרק הדם שלא לשמה סובר רבי אלעזר ברבי שמעון שהלחם אינו קדוש, והרי גם שם כבר נתקבל הדם בכוס, וכל העומד לזרוק כזרוק דמי?

ותירצו, שזריקה שלא לשמה גרועה מלא נזרק כלל. כיון שעקרו מ"לשמה" איגלי מילתא למפרע שלא היה הדם עומד לזרוק בשעת קבלה. אך הקשו, שמצינו לגבי פיגול שאפילו אם זרק את הדם במחשבת פיגול אומרים "כל העומד לזרוק כזרוק דמי". הרי שזריקה בפסול אינה גרועה מלא נזרק כלל. ודוחק לחלק בין מחשבת פיגול למחשבת שלא לשמה?

ותירצו, ששם בפיגול הנידון הוא לגבי הזבח עצמו [שיטמא הבשר בטומאת אוכלין, למרות שבדרך כלל דבר האסור בהנאה אינו מטמא טומאת אוכלין לפי רבי שמעון]. ולגבי הזבח עצמו אומרים "כל העומד לזרוק" אפילו כשנזרק בפסול. אבל לגבי דברים המתקדשים עם הזבח, כגון הלחם, לא נחשב כזרוק אלא אם כן נשפך הדם ולא נזרק כלל, ולא כשהזריקה נעשתה בפסול. תוס' ד"ה כל.

370. קשה, אם היו כשירות לגמרי, מדוע הניחו אותן על גב האיציטבא שיאסרו באכילה כאשר יגיע זמן האיסור?